

Sygn. akt III AUa 933/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Węgrzynowska - Czajewska
Sędziowie:	SSA Jerzy Andrzejewski SSO del. Alicja Podlewska (spr.)
Protokolant:	Aleksandra Portaszkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2012 r. w Gdańsku

sprawy C. U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 marca 2012 r., sygn. akt VIII U 1511/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku VIII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Sygn. akt III AUa 933/12

UZASADNIENIE

Ubezpieczony C. U. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 26 maja 2011r., którą pozwany odmówił przyznania mu prawa do emerytury uznając, iż wnioskodawca nie wykazał wymaganego okresu 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach. Ubezpieczony domagał się uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 12 kwietnia 1969r. do 20 grudnia 1986r. w (...) w K., oświadczając iż pracował tam jako traktorzysta w pełnym wymiarze czasu pracy.

Pozwany organ emerytalny wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał stanowisko wyrażone w decyzji. ZUS nie uznał jako pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia:

- w (...) od dnia 12 kwietnia 1969 r. do 27 października 1970r., od 15 października 1972r. do 13 stycznia 1975r., od 1 maja 1982r. do 31 maja 1983r. oraz od 23 sierpnia 1983r. do 20 grudnia 1986r.

- w Spółdzielni Kółek Rolniczych w W. od 1 stycznia 1981r. do 30 kwietnia 1982 r.,

bowiem świadectwo pracy w warunkach szczególnych zostało wystawione przez podmiot do tego nieuprawniony, a dokumentacja osobowa zachowała się jedynie za okres od 7 stycznia 1981r. do 1986 r. i nie potwierdza, aby skarżący pracował wówczas jako traktorzysta stale i w pełnym wymiarze.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 19 marca 2012r. wydanym w sprawie VIII U 1511/11, zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał C. U. prawo do emerytury, poczynając od dnia 13 kwietnia 2011 roku (pkt. 1), stwierdził, że pozwany organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie (pkt. 2). Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

C. U., urodzony dnia (...), w dniu 28 marca 2011 r. złożył wniosek o emeryturę. Na dzień złożenia wniosku o emeryturę ubezpieczony wykazał łącznie 29 lat, 4 miesiące i 17 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.nie uwzględnił skarżącemu, jako pracy w warunkach szczególnych, okresów zatrudnienia w (...) od dnia 12 kwietnia 1969 r. do 27 października 1970 r., od 15 października 1972 r. do 13 stycznia 1975 r., od 1 stycznia 1981 r. do 30 kwietnia 1982 r., od 1 maja 1982 r. do 31 maja 1983 r. oraz od 23 sierpnia 1983 r. do 20 grudnia 1986 r. z uwagi na to, że na podstawie przedłożonej dokumentacji trudno stwierdzić, czy stale i w pełnym wymiarze godzin pracował na stanowisku traktorzysty. Organ podał, że z załączonej kopii zmiany systemu płac, wynika, że ubezpieczony wykonywał również inne prace, np. zabiegi ochrony roślin, parowanie ziemniaków - zatem pracy traktorzysty nie mógł wykonywać w pełnym wymiarze czasu pracy.

Decyzją z dnia 26 maja 2011r. pozwany odmówił C. U. prawa do emerytury.

W okresie od dnia 12 kwietnia 1969 r. do 13 stycznia 1975 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w K.na stanowisku traktorzysty.

Od dnia 16 stycznia 1975 r. do 31 grudnia 1980 r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty w (...)w G..

Od 1 stycznia 1981 r. do 30 kwietnia 1982 r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty w Spółdzielni Kółek Rolniczych w W..

Następnie, od dnia 1 maja 1982 r. do 31 maja 1983 r. oraz od 23 sierpnia 1983 r. do 20 grudnia 1986 r. ubezpieczony był ponownie zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy jako traktorzysta w (...) w K..

Od dnia 14 kwietnia 1969 r. do 24 kwietnia 1969 r. ubezpieczony wykonywał, w ramach powyższego zatrudnienia, różne zlecane mu prace.

W dniu 25 kwietnia 1969 r. ubezpieczony uzyskał prawo jazdy kategorii T nr (...). Od tego momentu wykonywał prace rolne, chemizacyjne i transportowe za pomocą ciągnika rolniczego, tj. uprawę roli, nawożenie, chemizację i transport rolniczy. Do prac wykonywanych przez ubezpieczonego należało sianie, orki, koszenie traw, zbiór zbóż, parowanie ziemniaków i omłoty. Do parowania ziemniaków służyła odpowiedni maszyna - kolumna parnikowa, którą ubezpieczony zawoził w miejsce parowania, zatrzymywał ciągnik i uruchamiał. Parowanie odbywało się późną jesienią, do pierwszych mrozów, a ubezpieczony nie zawsze brał w nim udział.

W okresie od 22 grudnia 1986 r. do 31 października 1992 r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika rolniczego w przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. W ramach tego zatrudnienia przewoził

materiały do spawania, metalowe przedmioty z placu na halę produkcyjną, zespawany materiał do piaskowania, a następnie z piaskowania do malowania i ponownie na plac.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy zważył, że wywiedzione odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Sąd ten wskazał, że zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. z 2009 r. Dz. U. Nr 153 poz. 1227 ze zm. – dalej: „ustawa”), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat -dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy. Przy czym dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa wyżej za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (ust. 2 art. 32 ustawy). Zgodnie natomiast z dalszym uregulowaniem wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym wyżej przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32). Oznacza to, że na potrzeby niniejszej ustawy pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach są prace wymienione w § 4-8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8 poz. 43 ze zm. – dalej: „rozporządzenie”), mimo, iż przedmiotowe rozporządzenie zostało wydane w oparciu o art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267), która z kolei została uchylona z dniem 1 stycznia 1999 r. przez art. 195 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W myśl § 4 ust. 1 rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A - prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego - stanowiącym załącznik do rozporządzenia - w dziale VIII (W transporcie i łączności) pod pozycją nr 3 wymienione są - prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gaśnicowych.

Sąd I instancji wskazał ponadto na § 2 ust. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., zgodnie z którym okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Sąd I instancji wyjaśnił, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem i utartą praktyką w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem, mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

W sprawie bezspornym jest, że ubezpieczony C. U. ukończył 60 lat w dniu 13 kwietnia 2011 r. nie jest członkiem OFE, rozwiązał stosunek pracy oraz wykazał łączny okres składkowy i nieskładkowy przekraczający 25 lat (tj. 29 lat, 4 miesiące i 17 dni).

Przedmiotem sporu pozostawało, czy nieuwzględnione przez ZUS okresy zatrudnienia od dnia 12 kwietnia 1969 r. do 13 stycznia 1975 r. w (...) w K., od dnia 16 stycznia 1975 r. do 31 grudnia 1980 r. w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...)w G., od 1 stycznia 1981 r. do 30 kwietnia 1982 r. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w W. oraz od dnia 1 maja 1982 r. do 31 maja 1983 r. oraz od 23 sierpnia 1983 r. do 20 grudnia 1986 r. ponownie w (...) w K. mogą zostać uznane za okresy pracy w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy podkreślił, że sporne nie były same okresy pracy w w/w przedsiębiorstwach - okresy te zostały bowiem uwzględnione w ogólnym okresie zatrudnienia wnioskodawcy.

W ocenie organu rentowego nie ma podstaw do uznania w/w okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych, ponieważ na podstawie przedłożonej dokumentacji trudno stwierdzić, czy stale i w pełnym wymiarze godzin ubezpieczony pracował na stanowisku traktorzysty. Jak wynika z załączonej kopii zmiany systemu płac wykonywał on również inne prace, np. zabiegi ochrony roślin, parowanie ziemniaków - zatem pracy traktorzysty nie mógł wykonywać w pełnym wymiarze czasu pracy. Dodatkowo organ wskazywał, że świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych z dnia 11 kwietnia 2000 r. wystawione zostało przez Urząd Gminy K., który nie jest pracodawcą i nie jest upoważniony do poświadczania okresów pracy w warunkach szczególnych, z kolei z nadesłanego przez Archiwum Państwowe w G. Oddział w G. pisma z dnia 3 marca 2011 r. wynika, że brak jest dokumentacji osobowej za okres od 12 kwietnia 1969 r. do 13 stycznia 1975 r.. natomiast na podstawie nadesłanych kopii dokumentów za okres pracy od 7 stycznia 1981 r. do 1986 r. nie można potwierdzić wykonywania w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - prac w warunkach szczególnych na stanowisku traktorzysty.

W celu ustalenia charakteru pracy ubezpieczonego oraz warunków jej wykonywania Sąd Okręgowy uznał za zasadne dopuścić dowód z akt rentowych pozwanego, w których znajdowała się dokumentacja dotycząca zatrudnienia ubezpieczonego w w/w zakładach pracy, a nadto z zeznań świadków B. H. i T. K. oraz samego ubezpieczonego.

Sąd I instancji wskazał, że z treści zgromadzonej w niniejszej sprawie dokumentacji jednoznacznie wynikało, że w okresie od dnia 12 kwietnia 1969 r. do 13 stycznia 1975 r., od dnia 16 stycznia 1975 r. do 31 grudnia 1980 r., od 1 stycznia 1981 r. do 30 kwietnia 1982 r., od dnia 1 maja 1982 r. do 31 maja 1983 r. oraz od 23 sierpnia 1983 r. do 20 grudnia 1986 r. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty. Okoliczność, że przez pewien czas w okresie jesiennym brał udział w parowaniu ziemniaków w ocenie Sądu I instancji nie ma wpływu na możliwość uznania, iż w tych okresach wykonywał prace w warunkach szczególnych w wymiarze mniejszym niż pełny, ponieważ do jego obowiązków należało dostarczenie maszyny i jej przywóz, a sam udział w parowaniu był nieregularny. Dodatkowo okoliczność powierzenia ubezpieczonemu pracy na stanowisku traktorzysty była możliwa, ponieważ w dniu 25 kwietnia 1969 r. uzyskał prawo jazdy kat. T nr (...). Okoliczność ta wynikała w szczególności ze świadectw pracy ubezpieczonego znajdujących się w aktach rentowych i prawa jazdy kat. T przedstawionego na rozprawie z dnia 12 marca 2012 r.

Fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, a w szczególności poprzez zeznania świadków B. H. i T. K. -

współpracowników ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia - którzy zgodnie zeznali, iż ubezpieczony w spornych okresach pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty. Świadkowie podali, że ubezpieczony wykonywał prace rolne, chemizacyjne i transportowe za pomocą ciągnika rolniczego, tj. uprawę roli, nawożenie, chemizację i transport rolniczy. Do prac wykonywanych przez ubezpieczonego należało sianie orki, koszenie traw, zbiór zbóż, parowanie ziemniaków i omloty

Sąd I instancji wyjaśnił, że świadkowie posiadają odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, byli zatrudnieni wraz z ubezpieczonym w tym samym okresie i w tym samym zakładzie pracy. Sąd również nie znalazł jakichkolwiek podstaw by kwestionować ich wiarygodność. Znajduje ona również odzwierciedlenie w zgromadzonej dokumentacji pracowniczej ubezpieczonego i koresponduje z treścią zeznań samego ubezpieczonego.

Nadto, Sąd Okręgowy na podstawie treści świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 21 lutego 2011 r., które znajdowało się w aktach rentowych pozwanego oraz treści zeznań ubezpieczonego doszedł do przekonania, że ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika w przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. również w okresie od 22 grudnia 1986 r. do 31 października 1992 r.

Sąd Okręgowy zważył, iż pozwany decyzję odmowną uzasadnił przedłożeniem nieprawidłowej dokumentacji, nie spełniającej wymogów formalnych oraz okolicznością, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nadto, organ rentowy nie zaliczył do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. również w okresie od 22 grudnia 1986 r. do 31 października 1992 r., całkowicie pomijając tę okoliczność. Sąd ten stwierdził jednak, iż w świetle dokumentacji osobowej ubezpieczonego znajdującej się w aktach rentowych pozwanego oraz jednoznacznych i wiarygodnych zeznań świadków i korespondujących z nimi zeznań ubezpieczonego okoliczność pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach w spornych okresach nie budzi wątpliwości.

Sąd Okręgowy podkreślił ponadto, że warunkiem przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach nie jest przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy, ale wykonywanie pracy w szczególnych warunkach na stanowiskach wymienionych w załącznikach do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony C. U. w okresach od dnia 25 kwietnia 1969 r. do 13 stycznia 1975 r., od dnia 16 stycznia 1975 r. do 31 grudnia 1980 r., od 1 stycznia 1981 r. do 30 kwietnia 1982 r., od dnia 1 maja 1982 r. do 31 maja 1983 r., od 23 sierpnia 1983 r. do 20 grudnia 1986 r. oraz od 22 grudnia 1986 r. do 31 października 1992 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku wskazanym w wykazie A - prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego - stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w dziale VIII „W transporcie i łączności” pod pozycją nr 3. Stanowisko traktorzysty i kierowcy ciągnika jest tożsame. Wynika to z przedłożonej dokumentacji oraz z korespondującej i wiarygodnej treści zeznań świadków i ubezpieczonego.

Tym samym, w ocenie Sądu I instancji, ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Biorąc pod uwagę ustalony stan faktyczny i argumenty podnoszone powyżej, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i powołanych przepisów ustawy i rozporządzenia, w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję organu ubezpieczeniowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach poczynając od dnia 13 kwietnia 2011 r. tj. od daty osiągnięcia wymaganego wieku emerytalnego - 60 lat. W punkcie II wyroku, Sąd Okręgowy orzekł, iż pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, bowiem dopiero przeprowadzenie obszernego postępowania dowodowego przez sąd, w tym w szczególności dopuszczenie dowodu z akt osobowych ubezpieczonego, pozwoliło na uznanie, że w spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ emerytalny zaskarżając go w części tj. w pkt 1 dotyczącym przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury od dnia 13 kwietnia 2011r., zarzucając mu naruszenie przepisów:

- art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze oraz art. 120 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony,

- art. 233 kpc polegające na braku wszechstronnego rozważenia materiału, co doprowadziło do sprzecznych istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o uwzględnienie apelacji oraz zmianę zaskarżonego w pkt 1 wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że nie podziela on stanowiska Sądu I instancji w zakresie w jakim uznał on do okresów pracy ubezpieczonego wykonywanych w warunkach szczególnych okresu od 29 października 1970r. do 14 października 1972r. odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Pozwany wyjaśnił, że wnioskodawca nie był wówczas pracownikiem w rozumieniu przepisów kodeksu pracy i pracownikiem w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej. Nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych w tym czasie. Organ rentowy zwrócił uwagę, iż ustawą o powszechnym obowiązku obrony PRL z dnia 21 listopada 1967r. w okresie, kiedy wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową obowiązywała z wersją art.108 tej ustawy. Zgodnie z tym przepisem w wersji obowiązującej do dnia 31 grudnia 1974r. okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby albo w tej samej gałęzi. Zatem brak jest podstaw do uznania, iż przepis ten daje podstawę do zaliczenia okresu odbywania służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach.

Pozwany podniósł, iż materiał zgromadzony w sprawie w ocenie pozwanego nie potwierdza faktu wykonywania przez wnioskodawcę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy- pracy w szczególnych warunkach w okresie zasadniczej służby wojskowej. Sąd I ograniczył postępowanie dowodowe do oświadczenia wnioskodawcy na ten temat. Ponadto Sąd I instancji nie wskazał w uzasadnieniu wyroku w jakim okresie pracował, na jakim stanowisku, zgodnym z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Poza tym przepisy rozporządzenia z dnia RM z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie wymieniają okresu czynnej służby wojskowej jako pracy w warunkach szczególnych świadczonej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W ocenie organu rentowego wolą ustawodawcy było uzależnienie prawa do emerytury wcześniejszej od wykazania określonej liczby lat faktycznego świadczenia pracy o znacznej szkodliwości dla zdrowia, bądź znacznej uciążliwości, czy też pracy wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Wg przepisu art. 184 wyżej ustawy o emeryturach i rantach z FUS, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których przysługuje osobom wymienionym w ust.1 prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. W ten sposób ustawodawca odesłał do przepisów rozporządzenia R.M. z 7 lutego 1983r. Zgodnie z § 2 ust.1 tego aktu prawnego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń w wysokości i na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Wynika z tego, że formalne tylko pozostawanie w stosunku pracy na stanowisku szkodliwym

dla zdrowia, uciążliwym lub wymagającym predyspozycji psychofizycznych nie stanowi tytułu do zaliczenia całego okresu formalnej więzi prawne do stażu z § 4 ust.1 pkt 3 .cyt. rozporządzenia, gdy pracownik pracy nie świadczy, nawet jeśli przysługuje mu wynagrodzenie bądź świadczenie z ubezpieczenia społecznego. Należy mieć na uwadze okoliczność, iż w okresie zasadniczej służby wojskowej żołnierz nie świadczy na powierzonym mu stanowisku o znacznej uciążliwości, szkodliwości dla zdrowia bądź wymagającym wysokiej sprawności psychofizycznej żadnej pracy dla zatrudniającego go pracodawcy. Spełnia on wprawdzie obywatelski obowiązek, a także ustawowo określony obowiązek służby wojskowej, ale nie ulega wątpliwości, że jest on żołnierzem w służbie zasadniczej, a nie pracownikiem realizującym w specyficznych warunkach środowiska pracy swoje pracownicze powinności.

Pozwany oświadczył, iż nie podziela stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 25 lutego 2010r. (sygn. II UK 215/09), zgodnie z którym okres służby wojskowej odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia.

Pozwany powołał się natomiast na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 8 kwietnia 2009r. (sygn. II UK 331/08), w którym Sąd ten stwierdził, iż przez przepisy dotychczasowe w rozumieniu art. 32 ust 4 ustawy z dnia 1998r o emeryturach i rentach z FUS należy rozumieć przepisy rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i to wyłącznie w zakresie określenia wieku emerytalnego rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których przysługuje prawo do emerytury. Zakres wskazanego odesłania nie obejmuje możliwości zaliczania na podstawie kiedykolwiek poprzednio obowiązujących przepisów okresu odbywania poprzednio obowiązujących przepisów okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, której definicję dla celów ustalania uprawnień emerytalnych zawiera art 32 ust 2 ustawy emerytalnej.

Obowiązująca od dnia 29 listopada 1967 roku ustawa o powszechnym obowiązku obrony w art. 108 ust 1 stanowiła jedynie o zaliczeniu okresu odbytej służby wojskowej do wszelkich uprawnień związanych zatrudnieniem, przez które należy rozumieć uprawnienia wynikające ze stosunku pracy a nie z systemu zabezpieczenia społecznego. Wykładnia gramatyczna powołanego przepisu art. 108 (ustawy z obowiązującej od listopada 1967r.) oraz art. 125 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym ustawy z 30 stycznia 1959r. wskazuje, iż w treści ustawy z dnia 21 listopada 1967r. obowiązującej od 29 listopada 1967r. ustawodawca wyraźnie pominął prace w szczególnych warunkach, do których żołnierzom zasadniczej służby wojskowej przeniesionym do rezerwy można by było zaliczać okres służby wojskowej. Z dniem 1 stycznia 1968 r. weszła w życie ustawa z dnia 23 stycznia 1968r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. nr 3 poz. 6, ze zm.), w której w art. 11 ust 2 zawarty został zamknięty katalog rodzajów prac zaliczonych do pierwszej kategorii zatrudnienia obejmujący również zawodowa służbę wojskową (art. 9 ust 20). Chociaż w myśl art. 127 ust 3 ustawy ustawa z dnia 23 stycznia 1968 o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, do czasu wydania przepisów wykonawczych przepisy wydane na podstawie dekretu z dnia 25 czerwca 1954r zachowały moc, to jednak ze zmianami wynikającymi z ustawy. Oznacza to, że § 5 rozporządzenia z dnia 10 września 1956roku określający warunki zaliczania do okresu zatrudnienia w I kategorii między innymi okresy służby wojskowej utracił moc. W konsekwencji, w obowiązującym po dniu 31 grudnia 1967 stanie prawnym, brak było przepisu zezwalającego na zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, od którego zależy nabycie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Okres czynnej służby jest okresem składkowym w myśl art. 6 ust.1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowi iż okresami składkowymi są okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne albo okresy zastępczych form tej służby. Służba zasadnicza wojskowa jest więc potraktowana przez ustawodawcę tak samo, jak okres zatrudnienia przed 15 listopada 1991 r. oraz okres ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia, czy innej działalności zarobkowej skutkującej objęciem ubezpieczeniem.

Wcześniejsza emerytura w obniżonym wieku emerytalnym, o której mowa w art. 184 jest świadczeniem dla tych osób, które poza innymi jeszcze przesłankami spełniają warunek faktycznego wykonywania stale i w pełnym wymiarze pracy określonego rodzaju wymienionej w wykazach A bądź B stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. . Jeśli więc ubezpieczony został powołany do zasadniczej służby wojskowej to pełnił zadania powierzone mu w związku z tą służbą, a więc nie świadczył pracy w szczególnych warunkach w tym samym czasie, kiedy inni pracownicy tego samego zakładu nadal pracowali w narażeniu zdrowia. Zasada równości oznacza równie traktowanie osób znajdujących się w identycznej sytuacji.

Ubezpieczony wiek emerytalny ukończył w dniu 13 kwietnia 2011r., tak więc pod rządami ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w której art. 6 ust.1 pkt 4 okres czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim pozwala na uwzględnienie jedynie w ogólnym stażu pracy, ale nie jako okres pracy w szczególnych warunkach.

Przy ustalaniu zasad zaliczenia służby wojskowej do okresu pracy oraz uprawnień emerytalno-rentowych należałoby zatem stosować jedynie przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ewentualnie przepisy ustawy z dnia 21 listopada 1967r. „o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej” (tj. z 2004r. Nr 241 poz. 2416 ze zm.), ale w brzmieniu obowiązującym w 2011 r., które nie zawiera regulacji stanowiącej o tym, że okres czynnej służby wojskowej dla celów emerytalnych jest traktowany jak okres pracy w szczególnych warunkach

Przepisy ustawy z 1967r. o powszechnym obowiązku obrony w art. 108, obowiązującym w okresie odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej, nie zawierają również regulacji stanowiącej o tym, że okres czynnej służby wojskowej dla celów emerytalnych jest traktowany jak okres pracy w szczególnych warunkach i na jakim stanowisku, czy tym które zajmował przed powołaniem czy po powrocie. Przepisy ustawy z 1967r., obecnie obowiązujące, także nie zawierają unormowań dotyczących wliczania okresu czynnej służby wojskowej do uprawnień emerytalno-rentowych.

Sąd I instancji uznając do okresów pracy warunkach szczególnych zaliczył całe okresy zatrudnienia w (...) (z uwzględnieniem zmian nazw zakładu) poczynając od 12 kwietnia 1969r pomijając fakt, iż wnioskodawca posiada uprawnienia kategorii T nr (...)dopiero od 25 kwietnia 1969r. Zatem w okresie od 12 kwietnia 1969r do 25 kwietnia 1969r. (13 dni) nie mógł wykonywać pracy na stanowisku traktorzysty. W ocenie organu rentowego ten okres nie może zostać zaliczony do okresów pracy w warunkach szczególnych - powinien zostać odliczony od okresów uznanych przez Sąd I instancji.

Sąd I instancji uznając do okresów pracy warunkach szczególnych zaliczył całe okresy zatrudnienia w (...) (z uwzględnieniem zmian nazw zakładu) tj. okresy: od 12 kwietnia 1969r do 13 stycznia 1975r, od 01 stycznia 1981r do 30 kwietnia 1982r, od 01 maja 1982r do 31 maja 1983r, od 23 sierpnia 1983 do 20 grudnia1986r - pomijając fakt, iż wnioskodawca zajmował się jesienią parowaniem ziemniaków (około 2 tygodnie w sezonie). W ocenie pozwanego ten okres powinien zostać w każdym roku wykonywanej pracy odjęty od stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż czynność parowania ziemniaków zajmująca 8-10 godzin dziennie nie była wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych - stale i pełnym wymiarze na stanowisku traktorzysty. Biorąc po uwagę, iż wnioskodawca pracował 11 sezonów jesiennych (po odliczeniu wojska) należy z tego tytułu odliczyć 11x14 dni = 154 dni od stażu pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie pozwanego nie można też doliczyć do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu pracy od 16 stycznia 1975r. do 31 grudnia 1980r. tj., z tytułu pracy w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G. - gdyż sąd nie przeprowadził postępowania dowodowego na tę okoliczność ani z akt osobowych ani z przesłuchania świadków. Natomiast ze świadectwa pracy z tego okresu wynika, iż ubezpieczony był kierowcą, a to jest w ocenie organu rentowego zbyt mało informacji, aby uznać, że jest to okres pracy w warunkach szczególnych .

Sąd Okręgowy na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, uznał, iż wnioskodawca w uznanych przez sąd okresach niewątpliwie wykonywał stale i w pełnym wymiarze prace na stanowisku wymienionym przepisach

rozporządzenia Rady Ministrów z 07 lutego 1983r. w wykazie A, dziale VIII pod pozycją 3. tj. prace kierowców ciągników - wyjaśniając, iż stanowisko kierowcy ciągnika i traktorzysty są pojęciami tożsamymi. W ocenie Sądu I instancji wnioskodawca spełnia przesłanki do prawa do emerytury i legitymuje się 15 letnim okresem pracy warunkach szczególnych. Organ rentowy nie podzielił stanowiska Sądu I instancji i wyjaśnił, że po odliczeniu zakwestionowanych okresów pracy – brak 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a w konsekwencji prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlega uwzględnieniu w sposób skutkujący uchYLENIEM zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 4 kpc i przekazaniem sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, przy czym Sąd II instancji nie podzielił wszystkich jej zarzutów.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było, czy ubezpieczony C. U. na dzień 01 stycznia 1999r. posiadał, wymagany przepisem art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz.U. nr 153/2009r. poz. 1227 ze zm. – dalej: „ustawa”), 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach. Niesporne było, iż wnioskodawca spełnił pozostałe warunki niezbędne do nabycia prawa do emerytury w oparciu o powołane wyżej przepisy tj. osiągnął wiek emerytalny 60 lat, nie pozostaje w stosunku pracy, nie jest członkiem OFE, na dzień 01 stycznia 1999r. posiadał ponad 25 letni ogólny staż ubezpieczeniowy.

Stosownie do przepisu art. 32 ust 4 w związku z art. 184 ust 1 ustawy, wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których pracownikowi przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, przez które należy rozumieć przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (..) (Dz.U. nr 8 poz. 43 ze zm. – dalej: „rozporządzenie”).

Pracami w warunkach szczególnych uprawniającymi do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym są wyłącznie prace na stanowiskach wymienionych w powołanym rozporządzeniu i w załączniku do tego rozporządzenia (§ 1 ust 1 rozporządzenia). Cechą niezbędną dla uznania danego zatrudnienia za wykonywane w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia, jest wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku - § 2 ust 1 rozporządzenia.

Przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie dowodowe nie pozwalało na poczynienie jednoznacznych ustaleń, co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego w spornych okresach, a w konsekwencji na stwierdzenie, iż stale i w pełnym wymiarze wykonywał wówczas pracę kierowcy ciągnika wymienioną w wykazie A dział VIII poz. 3 załącznika do rozporządzenia.

Ubezpieczony nie przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych za okres zatrudnienia od dnia 16 stycznia 1975 r. do 31 grudnia 1980 r. w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...)w G.. Ze świadectwa pracy z dnia 31 grudnia 1980r., legitymacji ubezpieczeniowej, jak również z wypełnionego przez ubezpieczonego kwestionariusza dotyczącego okresów ubezpieczenia z dnia 17 grudnia 2011r. (k. 11, 42, 7 akt emerytalnych) wynika jedynie, iż był wówczas zatrudniony jako kierowca – bez wskazania rodzaju pojazdu jakim kierował. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków: B. H. i T. K. nie dotyczyły tego okresu pracy (wnioskowa zgłosił ww. świadków wyłącznie dla potwierdzenia pracy w warunkach szczególnym okresie w (...)). Zasadnie zatem pozwany zarzucił, iż Sąd I instancji nie miał dostatecznych podstaw, aby ustalić że w powyższym okresie ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu jako kierowca ciągnika.

Wątpliwości budzi również uwzględnienie przez Sąd Okręgowy, do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonego, okresu zatrudnienia od 22 grudnia 1986 r. do 31 października 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...)–Północ (działającym do 01 grudnia 1991r.) i w (...) spółka z o.o. (działającym do 31 grudnia 1998r. – vide informacja w świadectwie pracy k. 31 akt emerytalnych) wyłącznie na podstawie świadectwa pracy w warunkach szczególnych z dnia 21 lutego 2011r. wystawionego przez następcę prawnego – (...) spółkę z o.o. i na podstawie zeznań wnioskodawcy. Pozwany organ emerytalny nie zakwestionował powyższego okresu w apelacji, co nie wyłącza jednakże

obowiązku sądu ubezpieczeń społecznych, w tym Sądu Odwoławczego, rozważenia mocy dowodowej i wiarygodności dowodów zaferowanych przez ubezpieczonego na potwierdzenie tego okresu. Przypomnieć trzeba, iż sąd ubezpieczeń społecznych, przyznając prawo do emerytury, ma obowiązek ustalić wszystkie jej warunki, nawet gdy organ rentowy w drodze decyzji negatywnie ocenił tylko niektóre z nich, bez rozpoznania pozostałych (art. 477¹⁴ § 2 kpc) (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 07 lutego 2002r. II UKN 42/11 i z dnia 07 marca 2006r. I UK 195/05 OSNP 3-4/2007 poz. 55). Nie można nie zauważyć rozbieżności pomiędzy oznaczeniem stanowiska ubezpieczonego w ww. okresie w świadectwie pracy z dnia 07 kwietnia 2000r. „monter-pracownik transportu” (k. 29 akt ZUS) i w świadectwie pracy w warunkach szczególnych z dnia 21 lutego 2011r. „kierowca ciągnika”. Wątpliwości tych nie usunęło pismo następcy prawnego ww. zakładów pracy z dnia 11 kwietnia 2011r. (k. 49 akt emerytalnych), z którego wynika, że w latach: 1986-1992r. ubezpieczony pracował jako „pracownik transportu - kierowca ciągnika”, co mogłoby wskazywać, iż nie pracował wówczas stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca ciągnika.

Przypomnieć trzeba, iż prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym musi zostać ono wykazane w sposób niezbity i nie budzący jakichkolwiek wątpliwości. Wobec tego sam fakt przedstawienia przez wnioskodawcę świadectwa pracy w warunkach szczególnych nie przesądza jeszcze o uznaniu wykonywanej pracy za pracę w warunkach szczególnych. Świadectwo pracy bowiem nie jest dokumentem abstrakcyjnym i w związku z tym musi znajdować oparcie w dokumentacji pracowniczej, a w konsekwencji może być przez tę dokumentację weryfikowane (zob. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 04 kwietnia 2012r. III AUa 249/12 Lex nr 1164113). Z uwagi na powyższe oparcie ustaleń w przedmiocie charakteru zatrudnienia ubezpieczonego w obydwóch ww. okresach wyłącznie na zeznaniach ubezpieczonego i na niezweryfikowanych dokumentach nie jest prawidłowe.

Zaferowane przez wnioskodawcę dowody (art. 232 kpc) nie są również dostateczne dla stwierdzenia, iż pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w K.i Spółdzielczym Kółku Rolniczym w W..

Świadectwo pracy w warunkach szczególnych zostało wystawione przez Urząd Gminy w K. w dniu 11 kwietnia 2000r. (k. 15 akt ZUS). Jest to zatem dokument: 1) sporządzony przez podmiot który nie był pracodawcą (czyli osobą posiadającą bezpośrednią wiedzę odnośnie rzeczywistego charakteru skarżącego), ani następcą prawnym pracodawcy (nie wynika to z ustaleń Sądu I instancji), 2) na podstawie niepełnych akt osobowych, gdyż obejmujących jedynie dokumenty za lata 1981-1986, 3) sporządzony w znacznej odległości czasowej od ustania spornych okresów zatrudnienia. Z tych samych przyczyn nie jest miarodajne dla dokonania ustaleń zaświadczenie wydane przez wójta Gminy K. z dnia 07 kwietnia 2011r. (vide informacja k. 53 akt ZUS), który nie reprezentując zakładu pracy bądź nie działając w imieniu następcy prawnego tego zakładu nie jest osobą uprawnioną do potwierdzania okresów pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych.

Sąd I instancji nie ustalił także w jakich okresach byli zatrudnieni w (...) w K.i ewentualnie w Spółdzielczym Kółku Rolniczym w W.świadkowie B. H.i T. K., co uniemożliwia stanowcze ustalenie, czy rzeczywiście posiadają oni wiedzę odnośnie wszystkich spornych okresów zatrudnienia w powyższych zakładach. Z zeznań tych nie wynika, jak to przyjął Sąd I instancji, iż pracowali tam w tożsamych okresach co wnioskodawca. Sąd Okręgowy nie odniósł się też do kopii dokumentacji pracowniczej ubezpieczonego z lat 1981-1986 znajdującej się w aktach ZUS i nie wyjaśnił zeznaniami świadków dlaczego w latach 80 tych ubezpieczony otrzymywał dodatek za prace szkodliwe sporadycznie, mimo iż jak wynika z zeznań świadków i ubezpieczonego pracował w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu. Przypomnieć trzeba, iż same zeznania świadków, z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter wcześniejszej emerytury, nie mogą przesądzać o wykonywaniu przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych zgromadzonych w sprawie (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 lutego 2012r. III AUa 1734/11 Lex nr 112975).

W ocenie Sądu Odwoławczego apelujący zasadnie kwestionuje również doliczenie ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów, w których ubezpieczony wykonywał czynności polegające na obsłudze maszyny do odparowywania ziemniaków, a także co pominął organ emerytalny, maszyny do omłotów. Ubezpieczony przyznał, iż do jego obowiązków należało przywiezienie ciągnikiem maszyny do odparowywania czy do omłotów do

rolnika, gdzie następnie obsługiwał maszynę – pilnował odparowania czy omlotów. W tych okresach ubezpieczony nie pracował zatem stale i w pełnym wymiarze jako kierowca ciągnika.

Niezasadnym było również doliczenie wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) od 12 kwietnia 1969r. do 24 kwietnia 1969r., kiedy to, jak ustalił Sąd Okręgowy, ubezpieczony nie posiadał uprawnienia do kierowania ciągnikiem.

Sąd Odwoławczy nie podzielił natomiast zarzutu apelacji, sprowadzającego się do kwestionowania a priori możliwości zaliczania do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu czynnej służby wojskowej. Sąd Apelacyjny podziela w tym zakresie stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku i w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 maja 2012r. (sygn. I UK 399/11 Lex nr 1211140), zgodnie z którym okres czynnej służby wojskowej może być zaliczony do tego stażu w oparciu o przepis art. 108 ust 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony PRL (Dz.U. nr 44 poz. 220), jeżeli przed i po tej służbie ubezpieczony bezpośrednio pracował w warunkach szczególnych. W konkretnej sprawie zatem uwzględnienie do stażu pracy w warunkach szczególnych wnioskodawcy okresu czynnej służby wojskowej musi poprzedzać stanowcze ustalenie, że zarówno przed tą służbą, jak i bezpośrednio po niej pracował w warunkach szczególnych. Brak takiego ustalenia czyni bezprzedmiotowym zarzut naruszenia art. 120 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. normującego terminy podjęcia zatrudnienia przez pracownika po zakończeniu służby wojskowej warunkujące zachowanie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy.

Prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy wymagać zatem będzie przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości od nowa, w tym dołączenia dokumentacji pracowniczej – osobowej i płacowej - ubezpieczonego z 1) Przedsiębiorstwa (...) - Północ i w (...) spółka z o.o., 2) z okresu zatrudnienia w (...) w K.i (...)w W.(w oryginale), i stosownie do poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń także 3) z Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa (...)w G., która jak wynika z informacji na stronie internetowej <http://ewidencja.archiwa.gov.pl/przechowawcy>, znajduje się w Przedsiębiorstwie (...)spółka z oo. w G.. Podkreślić trzeba, iż okresy zatrudnienia w (...) w K.i Spółdzielczym Kółku Rolniczym w W.są krótsze niż 15 lat, zatem prawo do emerytury uwarunkowane jest nie tylko od tych okresów, ale także okresu zatrudnienia w przedsiębiorstwie Przedsiębiorstwa (...) - Północ i w (...) spółka z o.o.bądź w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...).

Sąd Okręgowy winien także ponownie szczegółowo przesłuchać świadków B. H.i T. K.na okoliczność rzeczywistego charakteru pracy ubezpieczonego w (...) w K.i w Spółdzielni Kółek Rolniczych w W.(w tym w szczególności w okresie bezpośrednio poprzedzającym służbę wojskową i następującym po tej służbie), po uprzednim zobowiązaniu ich do przedłożenia dokumentów potwierdzających okresy ich zatrudnienia i zajmowane stanowiska w tych zakładach ewentualnie rozważy zwrócenie się z urzędu o akta osobowe ww. świadków do archiwum (vide k. 16-17 akt ZUS). Sąd Okręgowy rozważy dopuszczenie też innych wskazanych przez ubezpieczonego dowody, po pouczeniu go o treści art. 232 kpc (zob. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 22 lutego 2012r. op.acit). Dopiero tak przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoli na poczynienie stanowczych ustaleń, czy w spornych okresach ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze, jako kierowca ciągnika, a w konsekwencji pozwoli rozstrzygnąć prawidłowo o uprawnieniu wnioskodawcy do emerytury na podstawie art. 184 ustawy.

Mając powyższe na względzie, na mocy art. 386 § 4 kpc, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.